

1. számú melléklet
Interjú- Ladánybene 27/ Bodnár Tibor

Interjúalany személye

1. **Mikor, hol született és hol lakott?** *Bodnár Tibor vagyok. Komlón születtem, de 13 éves korom óta Budapesten élek.*
2. **Melyik iskolából szervezték be építőtáborba?** *A XIII. kerületi Kilián György Gimnáziumból.*
3. **Hányszor vett részt építőtáborban?** *Először 12. osztályban, majd még utána kétszer.*

Iskolák beszerzése

1. **Hogyan lehetett jelentkezni az építőtáborra? Volt egy csoport az iskolában, aki ezt az egészet összefogta, vagy a pedagógusok jelentették be?** *Gimiben volt egy csoport, akik összefogták a tábori jelentkezéseket. A barátom már korábban részt vett, majd ennek hatására én is csatlakoztam. Később az egyik nevelőtanáromon, Hoffbauer Józsefen keresztül kapcsolódtam be.*
1. **Milyen volt az iskolában a közvélemény az építőtáborozással kapcsolatban?** *Akik jártak az nagyon szerették, akik nem, annak közömbös volt. Voltak az őszi építőtáborok, azok kötelezőek voltak. Ezek tanévkezdés után 1-2 héttel voltak és ebből akinek ez az egész feeling tetszett azok nyitottabbak voltak, hogy elmenjen nyáron is. Az őszi, az osztály összekovácsoló volt. Mi az Alföldre mentünk főleg, pl.: Lakitelekre.*
2. **Hány évesen lehetett először jelentkezni építőtáborozásra? Hogyan történt a résztvevők kiválasztása? Bárki jelentkezhetett az iskolából/osztályból?** *Adott volt hány diák mehet, az iskolának lehet le volt adva, hogy lehet jönni. Jelentkezési sorrendbe történt a felvétel. Nyolcvan- száz embernek tudtak szállást adni. A kerületenként volt leosztva kik mozgósítottak egy táborba.*
3. **Mi alapján osztották be a brigádokat?** *A diákokat iskolánként 8-10 fős brigádokra osztották fel.*
4. **Mennyire volt önkéntes a jelentkezés?** *Önkéntes volt és rendkívül népszerű.*

A közlekedés

1. **Hogyan jutottak ki a diákok a tábor területére? A volánbusz, vagy a**

gazdaság buszai által? Központilag szervezett buszok vitték a táborozókat a helyszínre. Volt olyan is persze, amikor a vasútállomásig kellett kimenni. A vasútállomástól a helyi gazdaság buszai szállított minket tovább a táborba.

2. **Volt-e erre kijelölt pedagógus, aki a csoportokat vezette ki?** Nem feltétlenül a mozgósító iskola pedagógusai voltak a táborokban. Volt egy stáb kb. 4-5 tanár, akik felügyelték a csoportokat. Ők feltehetőleg a KISZ mozgósítható emberei voltak, de az iskolából nem jött tanár.

A táborozás menete:

1. **Mi történt azután, miután mindenki megérkezett a táborba?** Első nap nem volt munka. Mindenki elfoglalta a szállását, megkaptuk a csoportbeosztásokat, és megválasztottuk a brigádvezetőket. Ők a 8-10 fős brigádokból kerültek megválasztásra. Ezután jött egy megbeszélés a Táborparancsnokság és a diákok között. Itt osztották ki a munkaruhákat. Az első nap volt még egy ismerkedés, majd mindenki nyugovóra tért mert másnap reggel fél 5-kor kelni kellett. A nyitónap: nem volt tábortűz, mindenki az első nap a saját csapatával és a hozott italok elfogyasztásával volt elfoglalva, nem volt egy komoly programos nap.
2. **Hogyan épült fel egy nap?** Fél 5-kor kellett kelni, majd utána reggeli és felültünk egy buszra, ami kivitt mindenkit a konkrét helyszínre. Hatkor megtörtént az eligazítás, amit a gazdaság alkalmazottja tartotta és egyben ez volt a balesetvédelmi oktatás is, amelyben bemutatták pl.: hogyan kell fára mászni. Változó volt, milyen munkákat végeztek velünk. Olykor gazoltunk, olykor pedig a gyümölcsösökben segédkeztünk. A gazdaság alkalmazottja megmutatta mit kell csinálni és utána azt csináltuk. Volt egy nem általunk egyeztetett bérezés, hogy ezért mennyi pénzt kapunk, de csak ilyen jelképes. Volt egy elvárás mennyivel kellett végezni aznap. Tízkor volt egy szünet. Egyesek azért mentek a táborba, hogy dolgozzanak és pénzt keressenek, de általában nem ez volt a többségben. Ebédelni még a munkában ettünk. Nem dolgoztunk hat óránál többet, kettő magasságában visszajöttünk. Az utolsó nap volt egy buli, de ezt inkább, mint egy baráti összejövetelt kell elképzelni, nem, mint egy ünnepélyes lezárását a két hétnek. Az őszi táborral ellentétben itt nem került felolvasásra a két hét eredményei.
3. **Hogyan épült fel a vezetőség?** Első napi eligazításon túl nem volt jelentősége a brigádvezetőknek. Lehet, hogy csak a 10 brigádvezetőnek mondta el az agronómus mit kell csinálni. Nem emlékszem arra, hogy lett volna olyan, hogy tábortanács, nem volt valószínűleg nagy jelentősége.

4. **A kommunista ideológiára nevelés mennyire volt jelen a táborok alatt?** *Nem igazán. Az első tábor után a KISZ egy indigóval sokszorosított levelet küldött postán, amelyben arra kérték minket, hogy vegyünk részt a következő építőtáborban. Igazából dolgoztunk, pihentünk, buliztunk, aludtunk. Inkább játékok és sport programok voltak. Abban az időben már nem voltak előadások politikai témákban. De az is lehet, hogy nagyon szabadelvűek voltak a táborvezetők.*

Munkaszervezés:

1. **Milyen munkákat kellett végezni?** *Azt csináltuk amire szükség volt. Amikor kapálni kellett, akkor kapáltunk, amikor gazolni, akkor gazoltunk.*
2. **Hány órában dolgoztak a diákok?** *6-nál nem többet.*
3. **Ki irányította a földeken a munkát?** *A gazdaság egyik alkalmazottja.*
4. **Hogyan mérték a különböző brigádok teljesítményét?** *Gazolásnál pl: sorok száma, amikor gyümölcszedés volt akkor mennyiségre ment, teli szedett ládában vagy dobozban mérték. Ezek kategóriákra voltak osztva, hogy mi hova megy, méret és minőség szerint szortírozva. A túlteljesítésért plusz pénz járt.*
5. **Milyen volt a gazdaság beosztottjainak viszonya az építőtáborozókkal?**
Partnernek tekintették őket vagy inkább beosztottnak? *A barátaim köre megismerkedett a gazdaság dolgozóival. Általában az egyszerűbb melósok voltak kivezényelve, hogy irányítsák a munkákat. Velük könnyen megtaláltuk a közös hangot.*

Szabadidő:

1. **Milyen szabadidős lehetőségek voltak?** *Leginkább magunknak csináltuk a programokat. Voltak szervezett programok pl. szervezett buszos túra a környékben, akár Szegedre, Kecskemétre is, csapatvetélkedők, közjátékok, filmvetítés, mozi, disco, sörözés, zenekarok, akik nem melleleg ismertebbek is voltak a maguk korában (Hobo Blues banda). Ezen mindenkin részt vehetett, nem szelektálták az alapján ki, hogyan teljesített. Azonban ezen felül is elfoglaltuk magunkat a klubhelyiségekben, sportolással. Volt olyan tábor, ahova vittem a gépemet és az itt készült képeket előhívtam. Éjjel buliztunk majd még utána hívtam elő a filmeket.*
2. **Milyen sportolási lehetőséget biztosított a tábor?** *foci, röplabda, kosárlabda.*
3. **Milyen kulturális jellegű programokat szerveztek? Voltak szervezett előadások?** *Amikor én jártam már nem volt jellemző, hogy előadásokat szerveztek volna. Volt mozi, filmvetítés, de nem több. Érdekes, hogy az István, a király*

1983-ban (talán már 1982-ben) jelent meg. A táborban volt egy srác, akinek volt egy 8-as videokameraja. Kitaláltuk, hogy készítsünk egy paródiát „Józsi, a király” címmel. A forgatás során tömegjeleneteket rögzítettünk a kertésznadrágban rohangáló, és vödörrel masírozó diákokkal.

4. **A táborozóknak mi volt a véleménye ezekről a programokról? Mennyire tartották hasznosnak?** Nekünk nagyon jó táborvezetőnk volt, megfelelő érdeklődést tudta felkelteni a táborban.
5. **A programok választhatóak voltak, vagy egyes programokon kötelező volt a részvétel?** Ez nem igazán volt kérdés mert nálunk mindenki részt vett ezeken szívesen.
6. **Ennek anyagi vonzatát a táborozóktól beszédtek, vagy a gazdaság, vagy a KISZ maga teremtette meg az alapot?** Nekünk külön nem kellett fizetni, szerintem ennek költségét a gazdaság és a KISZ a mindenkinek járó munkabérből levonta.
7. **A helyi önkormányzat KISZ szervezete is részt vett a programok előkészítésében és lebonyolításában?** Szerintem nem. A koncertekre a faluból is jöttek ki emberek.

Ladánybene 27

1. **Hogyan jött létre a zenekar?** 1984 nyarán találkoztunk először, amikor a 13. kerület több gimnáziumból, köztük a Berzsenyi és Kiliánból is érkeztek diákok. Itt történt a komoly egymásra találás. Kis amatőr dolog volt eleinte, de nagyon jó hangulata volt. Miután megismerkedtünk, utána egyre gyakrabban jártunk össze. 1985-ben kaptuk azt a bizonyos toborzólevelet, amelyben szerepelt a Ladánybene 27 hívószám. Akkoriban nem minden tábor rendelkezett crossbar rendszerrel, ezért a kisebb helyeknél az 01-es hívókédot kellett használni, és például a Ladánybene 27 a táborvezető irodájának számát kellett bemondani, hogy kapcsolják a tábor. Néhány napja dolgoztunk ott, amikor még nem volt nevünk, de az egyik „Ki mit tud?” alkalmával végül a kezdeményezésemre a Ladánybene 27 nevet választottuk. Ez lett a zenekarunk születésének pillanata.
2. **A megalakulás után hogyan maradt fenn? Hogyan épült ki a hírneve?** A zenekar megalakulása után még másfél évig katonák voltunk, de ennek ellenére gyakran összejártunk próbálni. Volt egy saját, kis próbahelyünk, ahol dolgoztunk a dalainkon. Ez az időszak 1987-ig tartott, majd a másfél év katonaságot követően saját üzemeltetésű klubjainkban és különböző tehetségkutató fesztiválokon kezdtünk fellépni. Két alkalommal részt vettünk Hoffbauer József által szervezett, hátrányos helyzetű diákoknak szóló „agy- és testmozgató” beszélgetőtáborban is. Akkoriban még nem

voltunk igazán ismertek, ezért hamarabb leutaztunk a táborba, hogy személyesen megismerkedjünk a diákokkal. A záró esten végül felléptünk, ezzel zárva a tábor programját.

Szállás és étkezés:

1. **Milyen jellegű volt a diákok szállása?** *Kunbaracson kőházak voltak, 8-10 személyes emeletes szobákkal. Lakiteleken faházak emeletes ágyak*
2. **Hány fős szobákat alakítottak ki? Ezeket hogyan osztották fel?** *Előre felosztották attól függően hányan, honnan jöttek. A beosztásba volt beleszólásunk kikkel szeretnénk lenni. Kunbaracs koedukált volt.*
3. **Kényelmi és higiéniai szempontból, milyenek találták a táborozók a szállás körülményeket?** *Nem volt különösebben nagy igény. Arra jó volt, hogy aludj egyet, nagyon elvonulni nem lehetett. Közös zuhany, de a meleg vízzel nem volt gond.*
4. **Naponta hányszori étkezés volt biztosított?** *Öt de délután aludtak mert pihenni is kellett valamikor.*
5. **Ezek árát levonták a fizetésükből, vagy a gazdaság fizette?** *Nem nekünk kellett számolni, lehet levonódott, nem tudom honnan volt a keret, nem volt látható a gyerekek részére ennek anyagi vonzata.*

2. számú melléklet

Interjú- Tolnai Gábor

Interjúalany személye- Tolnai Gábor

1. Mikor, hol született és hol lakott?

1961, Budapest 6.kerület és ott is laktak 50 évig

2. Melyik iskolából szervezték be építőtáborba? *Angyalföld, Autóközlekedési szakközépiskola. 1976-80-ig járt oda, de csak később kapcsolódott be igazán az építőtáborozásba, inkább már azért, hogy népszerűsítse a fotókiállításait. Közismert kerületi fotósként került le.*

3. Hányszor vett részt építőtáborban? *Négyszer, 1979-84-ig főként Kecskeméti Állami Gazdaság Újbögi építőtáborában, de 1986-ban Nyárlőrincen is voltak.*

Iskolák beszerzése

1. Hogyan lehetett jelentkezni az építőtáborra? Volt egy csoport az iskolában, aki ezt az egészet összefogta, vagy a pedagógusok jelentették be? *Minden iskolának volt egy KISZ összekötő pedagógusa. Ő felelt az iskolákon belüli diákprogramokért. Az aktív KISZ tag tanár időközönként tartotta a kapcsolatot az akkori kerületi KISZ Bizottsággal, hírt adott az iskolának a közelgő diákeseményekről és igyekezett mozgósítani az iskola diákjait. A cél az volt, hogy minél több diák legyen, vegyen részt, a kulturális seregszemle koncerteken. Ha bármikor kérdés merült fel, a KISZ tanácsadó összekötötte a diákokat a tantestülettel. A 13. kerület ebből a szempontból nagyon aktív volt. A kerületi KISZ szervezetek szerződtek, választották ki az Állami Gazdaságokat. Az Állami Gazdaságok nem az iskolákat keresték meg, hanem a kerületi KISZ bizottságokat. Az ő iskolája 1979-től 84-ig egyetlen Állami Gazdasággal állt kapcsolatban, Újböggel. Ennek azonban egy idő után, nem volt gazdaságos a fenntartása. Ahogy megszűnt ez az állandó partner utána már kicsit összevissza szerveződtek.*

2. Milyen volt az iskolában a közvélemény az építőtáborozással kapcsolatban? *Az angyalföldi diákok körében akkora volt a népszerűsége, volt, hogy néha ketté is kellett szedni a diákságot. Fővárosi szinten a 13.kerületi KISZ volt a leginkább diákbarátibb. Ebbe beleszámított az is, hogy milyen iskolák voltak túlsúlyban az adott kerületben. Angyalföldön 3 gimnázium volt és a középiskolák is elitnek számítottak.*

3. **Hány évesen lehetett először jelentkezni építőtáborozásra? Hogyan történt a résztvevők kiválasztása? Bárki jelentkezhetett az iskolából/osztályból?**

14 éves kortól bárki jelentkezhetett. Kritérium annyi volt, hogy aki nagyon antiszociális, verekedett, megbukott, nem engedték menni.

4. **Mi alapján osztották be a brigádokat?**

Iskolánként voltak a brigádok, melynek létszáma 8-13 fő volt, attól függően, hogy hány fős a tábor. Az osztályok mindig együtt voltak. Ha egy osztályból nem voltak annyian, hogy kitöltsön egy brigádot akkor évfolyam szinten rendeződtek. Olyan nem volt, hogy fele ebből az iskolából, fele másikból.

5. **Mennyire volt önkéntes a jelentkezés? Teljes mértékben önkéntes volt a jelentkezés. Voltak olyan kerületek, ahol nehezen jöttek össze a létszámok és voltak olyanok, ahol több turnust is kellett csinálni, mint náluk.**

A közlekedés

1. **Mennyire volt szervezett a diákok kijutása? Voltak turnusok beállítva, hogy kinek mikorra kell érkezni, melyik járattal kell utazni? Kötelezően volt**

szervezetten kijuttatni, ami a KISZ felelőssége volt. Persze volt arra a lehetőség hogyha valaki csak később tudod jönni akkor a családdal jöttek le, de ez annyira nem volt jellemző. A kerület intézte a lejutást. Béreltek egy vonatszerelvényt, ami Kecskemétig ment abból 2 szerelvény le volt foglalva az építőtáborosoknak. Onnan az Állami Gazdaság buszai szállították a helyszínre a táborozókat és ugyanígy vissza.

2. **Volt-e erre kijelölt pedagógus, aki a csoportokat vezette ki? Az iskolák pedagógusai, vagy egykori diákok kísérték le őket, akik a turnus során a munkákba is besegítettek. A velük utazó tanáraik nagyon jó fejek voltak. Az ő iskolájukban egy fiatal összekötő volt, ő pl. letegeződött velük a táborban.**

A táborozás menete:

1. **Mi történt azután, miután mindenki megérkezett a táborba? Egy jó tábor hasonló volt egy kicsit a fesztiválhoz. Ha könnyedén érkezett meg az ember, még a gyümölcszedés is teljesen más milyen volt. Valaki bekapcsolta a táskarádióját a földeken, mentek a viccelődések. A brigádvezetőket a diákok választották maguk közül. Vasárnap délben megérkeztek a táborozók, majd a nyitóünnepség keretében a zászlófelvonás és a táborvezetőség alakulása és bemutatása után egy nyitó bulival zárták a napot, majd mindenki 10 órakor nyugovóra tért.**

2. **Hogyan épült fel egy nap?** Minden nap dolgoztak, de hétvégén nem vették olyan komolyan. Reggelivel kezdték a napot, ami a konyhán volt. Hétköznap 6 órán keresztül voltak kint a földeken, vagy 6-12-ig, vagy 7-13-ig tartott a munkaidő, közben tartottak egy ebédszünet. Két turnusban mentek le, volt egy korábbi kezdés és egy későbbi az étkeztetés miatt. Ha lejárt a munkaidő behozták őket a platós ifával. Letették őket az étteremnél és mentek enni. Aztán folytatódott a nap teljes szabadfoglalkozással, melynek keretében részt lehetett venni sport – és egyéb városlátogató programokban, stúdióban. Az utóbbi több órán keresztül is működött, mint egy tábori rádió. Olyan zenét játszott, amelyet a diákok akartak, ami néha meg lett szakítva spontán viccekkel. Voltak brigád fociversenyek, minden 2. nap az Állami Gazdaság buszai, a platós ifák vitte őket valamerre pl.: Tiszakécskére, cukrászdába. Szerveztek utat szomszéd városba, ahova átsétáltak, itt a diákok szabadon eldönthették mit csinálnak, annyi volt, hogy a vezetők megmondták, hogy 3 óra múlva találkozók, akik akkor ott voltak visszasétált velük, de lehetett maradni is akár. Volt, hogy a KISZ KB szervezett zenekarokat, fiatal befutó srácokat, pantomimművészeket, előadókat pl. Éles István humoristával és Boros Lajossal is itt ismerkedett meg. A 2 hét alatt 2-szer hívtak le kulturális programra embereket, de aki nem akart semmit csinálni, az nem csinált semmit. El lehetett akár hagyni a tábor területét. Szombaton is dolgoztak, viszont csak 4 órát, utána valamilyen koncert, buli volt, inkább fix kötött programokat szerveztek. Vasárnap mindig mentek valamerre. Hétköznap vagy te mentél el valahova, vagy vendégek jöttek programot csinálni. Újbögről a Tiszakécskei strandra mentek ekkor, Nyárlőrincen például a Tőserdőben strandoltak is. Mindig volt egy-két vezető, aki lekísérte az embereket. 1984-ben szabadon is kimehettek. Újbögön a tábor utolsó napján Ki mit tudot szerveztek, ahol egyesek komolyan vették és valamilyen zenés táncos előadást adtak, volt, aki a táborvezetőket parodizálta ki. Azok a táborok voltak a legjobban, amelyet Hofbauer József fogott össze. Ő egy liberális beállítottságú remek magyar- történelem tanár volt. Később a Ladánybene 27 táborozóként vett részt.

3. **Hogyan zárult a tábor?**

Eredményhirdetésekkel. Általában megjelent egy-két Állami Gazdasági képviselő, vezető főgőré is megjelent. Az utolsó este egy díjátadó is volt egyben, ahol átadták személyesen a fődíjat, ajándéksorsjegyet. Értékeltek a két hét eredményét.

4. **Hogyan épült fel a vezetőség?** A mezőgazdasági kombinát emberei vezették a tábort. Az iskolát egy pedagógus képviselte, aki a brigádok diák vezetőivel tartotta a

kapcsolatot. Minden tábornak volt egy táborvezetősége, amely azokból a tanárokból alakult, akik az iskolájukból vállalták, hogy lejönnek két hétre a táborba. Mellettük voltak azok az egyetemisták, a KISZ ifjúvezetői, akik besegítettek és részt vettek a programok szervezésében.

1. **A kommunista ideológiára nevelés mennyire volt jelen a táborok alatt?** *Nem igazán Angyalföldiek között már biztos. KISZ nóták éneklése már nem volt. Kommunista fejesek, Párt küldöttek nem jöttek. Nagyon jó táborok után a diákok nem találták a helyüket a mindennapokban, megvették a kedvenc cd-ket, amiket ott játszottak.*
2. **Mi volt a legkedvesebb emléke innen?**
Csak jó emléke van innen. Nehéz lenne választani.
3. **Volt-e negatív?**
Az se igazán.

Munkaszervezés:

1. **Milyen munkákat kellett végezni?**
Paradicsom, megy, barack, paprika gyümölcsszedés, kapálás is, de inkább a gyümölcsszedés. Volt, hogy vitték őket üzemi válogatásra.
2. **Ki irányította a földeken a munkát?**
A gazdaság emberei irányították és mutatták meg a munkát. A diákfelügyelők is kimentek segíteni nekik. Ha látták, hogy valaki lankad, akkor meghajtották a diákokat.
3. **Hogyan mérték a különböző brigádok teljesítményét?** *Diákoknak a 18 év alatti teljesítménye sokkal lejjebb volt, mint a felnőtteknek, 40%-kal is akár. Brigádversenyek voltak, lehetett nyerni dolgokat, csekket, üdülést, az első 3 helyezett mindig nyert valamit. 100% -ot teljesíteni kellett, ha alatta vitt valaki akkor azért megszólították a brigádvezetőt. Soronként, meg volt adva a normája vagy pl. kilóra, kosarakra mérték. A gazdaság szakdolgozói mérték ezeket, szállítását.*
4. **Milyen volt a gazdaság beosztottjainak viszonya az építőtáborozókkal?**
Partnernek tekintették őket vagy inkább beosztottnak? *Átlagos, nem volt nagy barátkozás. Nekik csak annyi volt, hogy mérjék a teljesítményt.*

Szabadidő:

1. **Milyen szabadidős lehetőségek voltak?** *Táborvezetőtől függően ki lehetett menni a táborból a faluba, csak szólni kellett a vezetőnek.*

2. **Milyen sportolási lehetőséget biztosított a tábor?** *Foci, zsinórlabda, röplabda, kosár, pinpong.*
3. **Milyen kulturális jellegű programokat szerveztek? Voltak szervezett előadások?** *Egy turnusban 2 vendég jött, zenekar énekes, gitáros. Nem voltak politikai előadások*
4. **A táborozóknak mi volt a véleménye ezekről a programokról? Mennyire tartották hasznosnak?** *Volt, amik tetszett nekik. Változatosságnak jó volt. Országosan is jónak számított. Humoristák pl. nem volt megszokott általánosan. A diákok örültek, hogy vannak ilyenek.*
5. **A programok választhatóak voltak, vagy egyes programokon kötelező volt a részvétel?** *Választhatóak voltak. Kiírták a programot, a hangosbemondó bemondta, azzal sose volt gond, hogy össze kell szedgetni az embereket.*
6. **Ennek anyagi vonzatát a táborozóktól beszédtek, vagy a gazdaság, vagy a KISZ maga teremtette meg az alapot?** *Nem kellett fizetni ezért. Az őszi társadalmi munka kötelező volt és járt érte pénz. Az őszi az iskolákon múlt hova szervezték. A nyáriért nem kaptak, teljesen választható volt.*
7. **Mennyire volt életkori igényeknek megfelelően kialakítva a szabadidőprogram?** *A gazdaság részéről az elvégzett munka volt a hangsúlyos, azt szorgalmazták.*
8. **A helyi önkormányzat KISZ szervezete is részt vett a programok előkészítésében és lebonyolításában?** *Amennyiben az esti diszkóhoz kellettek, akkor bizonyára.*
9. **Tudomásom szerint Ön ott volt a Ladánybene 27 zenekar megalakulásánál. Tudna erről pár szót mesélni?** *Először annak köszönhetően találkoztunk, hogy ahova addig jártam Újbögi építőtábor, megszűnt a korábbi kirendeltség. 1984-ben ismerkedtem meg a Ladánybene 27 tagjaival, kezdetben még alternatív vonulatokat játszottak a srácok. Rá két évre jött össze a zenekar, miután mindenki végzett a seregben. Ettől az évtől ő is rendszeresen találkozott a zenekar tagjaival. Kezdetben diák klubokban, majd művelődési központokban játszottak akkor még ska muzsikát játszottak, ami tudni illik egy mozgalmas pánk ütemekkel táncolható fúvós szekciókkal ellátott muzsika. Akkoriban találták ki a Ladánybene tábort, zenei tábort, ami hasonló brigádalapokon 8-12 fős csoportokban osztotta szét a diákokat. Minden csapat a zenekar alapító tagjainak egyikét viselte és a tábor ideje alatt zenéltek, sportoltak és felfedezték a környéket.*

Szállás és étkezés:

1. **Milyen jellegű volt a diákok szállása?** *Direkt a fiataloknak épített szállások. Volt olyan, ahol a melósoknak épített szállások voltak. Újbögn belsőépület és szintékénti zuhanyzó volt, de kő- vagy fabarakkok is jellemzőek voltak.*
2. **Hány fős szobákat alakítottak ki? Ezeket hogyan osztották fel? (koedukált vagy nemek szerint)** *6-12 fő, nemek szerint.*
3. **Kényelmi és higiéniai szempontból, milyennek találták a táborozók a szállás körülményeket?** *Akkor se volt profi, mindig a melegvízzel volt a gond. Rágógumi eltömíti a wc-t, ilyen apróságok*
4. **Naponta hányszori étkezés volt biztosított?** *Három volt a fix. Mindenki spájzolt, saját maguk hoztak az étteremből, mert éjszaka kelleni fog.*

3. számú melléklet

Interjú- A Gazdaság vezetője, Dr. Mészáros István

Interjúalany személye- Dr. Mészáros István

1. **Szülei hol dolgoztak?** *Édesapám Bács- megyei állami gazdaságok főkertésze volt ezen keresztül kapott ösztöndíjat Helvécián. Kecskeméti lakosok voltunk, ami munkahely szempontjából is kedvező volt.*
2. **Milyen pozíciókat töltött be karrierje során?** *Állami Gazdaság ösztöndíjasa voltam. 1966 januárjában kerültem ide először, mint brigádvezető. Majd lettem kerületvezető helyettes, központi kertész, főkertész igazgatóhelyettes és végül igazgató.*
3. **Mennyire foglalkozott az építőtáborozás szervezésével munkája során?** *Az ifjúsági táborozással az odakerülésemtől kezdve kerültem kapcsolatba az iskolákkal és a KISZ szervezetekkel kb. a 60-as években. Kapcsolattartóként dolgoztam.*

Kunbaracs:

1. **Mikor lett Kunbaracs része a Helvéciai Állami Gazdaságnak?** 1962
2. **Miért pont Kunbaracson működött az építőtábor?** *Jelentős szőlő ültetvényeket létesített a gazdaság, közel 300 hektár nagyságban. Az akkori szőlőtelepítési rendszerben. A szőlőtelepítés úgy működött, hogy 1 hektáros szőlőblokkok voltak és a szőlő blokkok között 5 hektár barack, vagy meggy ültetvények is telepítésre kerültek. 60-as évek közepe- vége felé lettek termőre forduló. Ezeket utána ápolni is kellett és ehhez szükséges volt a kézi munkaerő. A praktikus az volt, hogy ott helyben szervezzék meg a munkaerőt.*
3. **Mit tud az Ifjúsági Tábor területéről? Hogyan került a Gazdasághoz? Milyenek voltak a körülmények kint amikor a Gazdaság átvette?** *Kunbaracs szőlő és gyümölcsstermesztéssel foglalkozott. Az iroda rész kivételével minden egyéb részt a gazdaság építetett. Az ifjúsági tábor korábban majorság volt, Beck majornak neveztük mi is, de nem ismerem a terület állami gazdasághoz való kerülését. Először 1968-ban vittük ki a fiatalokat. Ekkor még csak sátoztáborozás volt. Majd 3-5 év után Kunbaracson és Jakabszálláson is megalakult az építőtábor. Először még sátrakban, majd később kőházakban. Helvécia igazgatása alá tartozott még Újbög, Lakitelek és Tiszakécske is. A Kecskeméti Szikrai Állami Gazdaság és a helvéciai 1966-ban vált ketté. Az Állami Gazdaságnak tulajdonképpen 7 üzemegysége volt, ezek közé tartozott*

Helvécia, Jakabszállás, Kunbaracs és Kerekegyháza. Ezek voltak a gazdaság főbb kertészeti, termelési területei, ahol szőlő, meggy sárgabarack, őszi barack, alma és gyümölcstermesztés ment. A fiatalokat az ápolási, betakarítási munkáihoz kérték fel.

- 4. Milyen volt a kapcsolat a helyi önkormányzat és a Gazdaság között? Mennyire vett részt a helyi életben a Gazdaság?** *Nem sok kapcsolat volt, önálló üzemegységként működött a terület. Az ottani üzemegység vezetése Kerekegyházával és Kunbaraccsal volt bizonyos kapcsolatban, de ez kevés volt. A munkaerő szervezését a Gazdaság biztosította magának. Az állami gazdaság minden évben 10-30 lakásépítési lehetőséget nyújtott azoknak, akik kint dolgoznak, anyagi támogatást biztosítottak a lakásépítésre közvetlenül a dolgozóknak. Emellett földterületet is adtak az önkormányzatoknak, akik szétszították a földeket építkezésre, 10 házból 4 embert a Gazdaság jelölt ki. Helvécián a Szabó- Sándor lakótelep is ennek köszönhetően épült meg. Kunbaracs fele vezető terület is hasonlóan épült be. Az önkormányzat csak az ehhez szükséges engedélyeket adta. Kerekegyháza végében,*

Politikai háttér:

- 1. Az építőtáborozás a Gazdaság kezdeményezésére vagy központi utasításra lettek megszervezve?** *A Gazdaság maga kezdeményezte a helyi mezőgazdasági osztályoknál. Ez az akkori munkaerő helyzet javítása és a központilag is kitalált, valamint előírt ifjúsági munka végzés miatt találták ki.*
- 2. Mennyire volt ez gazdaságilag hasznos? Politikai nyomás vagy gazdasági racionalitás volt inkább?** *Gyümölcsbetakarításokban nagy segítség volt a fiatal munkaerő.*
- 3. Az idénymunkák idején a munkaerőhiányt hogyan csökkentették? Mekkora szerepe volt ebben az építőtábornak?** *Az akkori ifjúsági szervezetek központi vezetőségei és a vállalatok köthettek megállapodást arra vonatkozóan, hogy létrehozhatnak ifjúsági táborokat. A helyi oktatási intézményekkel már korábban is megállapodtak, később Budapestről és Szegedről is érkeztek fiatalok. Az őszi betakarításokra vonatkozóan 5-6 napon keresztül a környékbeli intézmények fiataljai jöttek. A gazdaságok és az iskolák között a KISZ segítette a kapcsolat kialakításában. Mindkét oldalról volt igény a fiatal munkaerőre. Először Helvécián épült meg egy 200 diák befogadására alkalmas, két szintes táborhely. Az őszi táborozás a gazdaság saját szervezésében történt, a nyári a KISZ-en keresztül.*

4. **Kaptak erre állami támogatást a feltételek megteremtésére és a táborozás lebonyolítására? Ha igen mennyire volt ez elegendő?** *Állami támogatás egy bizonyos részre elegendő volt. Míg nem épültek meg a kőházak, addig a honvédségtől kapott és építtetett 10 fős sátrakban laktak a fiatalok.*
5. **Milyen költségei voltak?** *Ellátáshoz, a munkához, a szabadidő eltöltéséhez a gazdaságnak kellett biztosítani az anyagiakat.*
6. **Milyen feltételeknek kellett megfelelni, hogy építőtáborot tarthassanak kint?** *Egészségügyi feltételeket, étkeztetés, kulturált szálláskörülményeket mindenképpen kellett biztosítani. Ellenőrizték is ezeket időközönként.*

A gazdaság:

1. **Hányan dolgoztak a gazdaságban?** *1200 fő volt az átlag dolgozói létszáma, 1000-1500 táborozási időszakban a létszám. Ez 1-2 hétig tartott. Ilyen szempontból jelentős volt a fiatalok segítése.*

Szerződés-kötés

1. **Mit tud arról hogyan zajlott az iskolák megkeresése és a szerződések megkötése az iskolák és a Gazdaság között?** *Megyei mezőgazdasági osztályok segítettek a kapcsolatfelvételekben. Ők mondták meg kikkel lehet megállapodni, de egy idő után voltak a Gazdaságnak állandó partnerei. Azokkal az iskolákkal, akik nyáron jöttek, volt, hogy az őszi vonatkozóan is megállapodtak. Ezek nem ugyanazon a rendszeren keresztül működtek, hisz ezek kötelezőek voltak. A nyári építőtáborok a KISZ Központi Bizottság szervezésében létrehozott táborozás volt, amelyre azt mondták, hogy elvárás, hogy a tanulók részt vegyenek a nyári munkákban is, tehát nem kötelező, de erősen ajánlott volt. Az őszi gazdasági munka kötelező volt a diák részéről abban az ifjúsági szervezet csak közreműködött a nyári építőtábor a KISZ-en keresztül működött. A nyáriban csak ellátást kapott napi 3-szori étkezést, szállást, az őszi kaptak fizetést azt, hogy az osztály vagy egyén kapott azt már nem tudni. Az őszi is ott aludtak, Szegedi Ságvári Gimnáziumból és Budapestről pl.: az ipari szakmunkásképző intézettől érkeztek fiatalok.*
2. **Mik szerepeltek a szerződésben? Kik lettek részt ezek megkötésekor? Mennyi időre kötötték?** *A gazdaság megbízottja és az iskola vezetése kötötte meg erre vonatkozóan minden évben a szerződéseket.*

A táborozás menete:

1. **Milyen jellegű táborokat szerveztek?** *Betakarítási táborok, növényápolás szőlő gyümölcs betakarítás, nem tettek különbséget a szakmai és szimpla között. A középiskoláknak megvolt az a lehetősége és kötelezettsége, hogy az őszi betakarításokba a gyerekek mozgósítson, ebbe beletartozott az általános iskola 7-8. osztálya és a középiskolák 4 osztályai.*
2. **Honnan érkeztek táborozók? Érkeztek külföldi diákok is a táborokba? Ha igen, őket hogyan szervezték be?** *Az egyetemistáknak volt lehetőségük külföldre menni építőtáborokba. Magam is ennek keretében voltam kint az NDK-ban táborozni, ahol 1 hét munka, egy hét nyaralás váltotta egymást. Kunbaracson nem volt ilyen jellegű nemzetközi építőtábor.*
3. **Hogyan épült fel ezeknek a táboroknak a szervezete?** *Tábornak is volt egy gazdasági felelőse, táborvezető parancsnokhelyettese, 100 főnként volt még egy szervező, a gazdasági megbízottal 1-2 felügyelő ott. A munkacsapatokat és a napi munka szervezését maguk osztották be, ehhez a Gazdaság 1-2 felügyelőt biztosított, akik végig ott voltak a munkák során és ha kellett valami a táborozóknak nekik jelezték. A brigádokat egy-egy brigádvezető fogta össze, akik részt vettek a táborvezetőségben. A Gazdaság részéről voltak a felügyelők, akik megmondták, hogy mit és hogyan kell csinálni, ellenőrizték ott voltak a brigádokkal a munkák során, közreműködtek a munkához szükséges feltételek ellátásában (pl.: elegendő ládák biztosítása). Konkrét konfrontálódás nem történt a Gazdaság és az építőtáborozók között.*
4. **Hogyan szervezték meg a táborozók kijutását a táborba? Mennyire volt ez gördülékeny?** *Táborparancsnokság turnusváltáskor megmondta, hogy hogyan érkeznek a diákok, akiknek a táborba eljutását a parancsnokság szervezte, de a kijutásban a Gazdaság részt vett. Tizenkét autóbusha volt a Gazdaságnak, de voltak rendszeres volán autóbusz járatok ki a Gazdaságba.*
5. **Hogyan állapították meg a normákat? Mennyire volt ez központilag irányított?** *Egyénileg került elszámolásra, a Gazdaságnak volt egy Bérszabályzata és az került alkalmazásra, amelyben a táborvezetőség és a Gazdaság megegyezett. A teljesítmények megegyezései alkalmanként eltértek, a munkák függvényébe. A táborvezetés feladata volt ezt a gyerekekkel közölni, intézni, hogy mik lesznek a*

feladatok. Voltak fiatalok, akik nem akartak dolgozni, őket a Táborparancsnokság nevelte meg.

6. **Volt valamilyen bérezése a fiatalok részére?** *Igen, de csak az őszi táborozáskor. A nyári tábor alkalmával az ellátást biztosították és ezért cserébe kapták az ifjúsági munkát. Ezt a Gazdaság intézte, attól függően mi volt a megállapodás, kinek kellett kifizetni. Volt, hogy az iskolának, volt, hogy a KISZ KB-nak fizettek. Az intézmény egyben is megkaphatta a pénzt, de ez csak az őszi építőtáborozáskor volt releváns.*

Szabadidő:

1. **Ki szervezte a diákok szabadidős programjait, a KISZ vagy a gazdaság?**
Amennyiben a gazdaság, volt erre kijelölt személy? Magát a táborvezetést, a KISZ adta, ők csak a munkavégzéssel kapcsolatos és az ellátáshoz kapcsolódó dolgokat adták. A táboréletbe nem szóltak bele, inkább csak az anyagi részébe szálltak bele, ahol kellett. A gazdaság létesített egy kisebb sportpályát a diákok szabadidős foglalkozásaira.
2. **Milyen jellegű programokat szerveztek? Erre kaptak-e az államtól támogatást?**
Ha igen mennyire volt elég? Üzemlátogatás (Gazdaság biztosította), városlátogatás (Kecskemét), sportrendezvények: táboron belüli versenyek, táborok közötti versenyek (A Gazdaságnak 3 tábora volt, ezek között), teke, labdajátékok, tenisz, röplabda, labdajátékok. Koncertek az étkezőkben kerültek megrendezésre. Az állam biztosított anyagi támogatást a szükséges dolgokhoz, de ez csak részben fedezte a költségeket. A fennmaradó részt a gazdaság pótolta. A szabadidős programokhoz, az itt lakáshoz az összeget a Gazdaság biztosította, az eszközöket a központi részről valamilyen szinten támogatták. A táborozás feltételeinek megteremtéséhez kaptak állami támogatást.
3. **A gazdaság milyen szabadidős programokat biztosított a diákok számára?**
Három tábor volt turnusonként ez a Tábornyitó ünnepséggel indult, amit a KISZ szervezett, itt elmondták mik az elvárások. A két hét egy záró ünnepséggel zártuk, amire el kellett jönni. A gazdaság vezetése részéről elmondták, mi volt az értéke a két hétnek, milyen teljesítményt értek el a diákok, megköszöntük a munkájukat. Itt adták át a kiváló dolgozó díjakat is.